

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 2^{ΑΣ} ΙΟΥΝΙΟΥ 1987

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΠΟΝΗ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΠΑΡΕΛΘΟΝ, ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ κ. ΠΑΥΛΟΥ Ο. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ

Η εκπαίδευση είναι υπόθεση όλων μας. Είναι το βασικό στοιχείο της ζωής μας. Μέσα από την Εκπαίδευση μπορεί να γίνει προσπέλαση στα βασικά προβλήματα της κοινωνίας.

Οι στόχοι της Εκπαίδευσης και οι μέθοδοές της πρέπει να αναθεωρούνται σταθερά, ανάλογα με το πόσο η επιστήμη και η εμπειρία μας αυξάνουν τις γνώσεις μας για το παιδί, τον άνθρωπο και την κοινωνία.

Ιδιαίτερα όσον αφορά τη Γενική Εκπαίδευση πρέπει να τονισθεί ότι η μόρφωση των νέων έχει καθοριστική σημασία στη μελλοντική τους ζωή. Γεγονός που επιβεβαιώνεται από τις σύγχρονες επιστήμες: την Ψυχολογία, τη Φυσιολογία, τη Γενετική και την Παιδαγωγική. Ειδικά είναι γνωστό πως η ευφυΐα των παιδιών αναπτύσσεται στο μέγιστο από τη γέννησή τους ως και τα 8 τους χρόνια. Η δομή της γλώσσας και της έκφρασης που αποτελεί τη βάση της πνευματικής δραστηριότητας διαμορφώνεται κατά τη διάρκεια των μαθητικών χρόνων της ζωής τους, τότε που το παιδί αποκτά τις συνήθειες και ικανότητες που καθορίζουν τη μελλοντική συμπεριφορά του.

Σήμερα η Εκπαίδευση δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως αυτοτελής κοινωνική λειτουργία.

Η Εκπαιδευτική Πολιτική της Χώρας πέρα από το βασικό της στόχο, που ιδιαίτερα σήμερα πρέπει να είναι η εξύψωση της ανθρωπιστικής μόρφωσης και η πνευματική καλλιέργεια των νέων, πρέπει να βρίσκεται σε άμεση σύνδεση με την οικονομική, κοινωνική

και ειδικότερα με την αναπτυξιακή πολιτική της, μια και η λειτουργία και η απόδοση του εκπαιδευτικού συστήματος συνδέονται άμεσα με το επίπεδο απασχόλησης και την παραγωγικότητα της κοινωνίας.

Δεν θα ήταν υπερβολή εάν λεχθεί ότι κάθε ανανέωση του εκπαιδευτικού μας συστήματος αποτελεί το «προζύμι» για την εξέλιξη της κοινωνίας μας, την εμπέδωση μιας πραγματικής Δημοκρατίας, και την ανάπτυξη της οικονομίας.

Θεωρώ απαραίτητη μια σύντομη αναφορά στις κατά καιρούς από το 1821 μέχρι σήμερα προσπάθειες για την καθιέρωση και ανάπτυξη του συστήματος Γενικής Εκπαίδευσης στη χώρα μας.

Ενώ διαρκούσε ο εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας εναντίον των Τούρκων, ο Οργανισμός Προσωρινής Διοικήσεως της Ελλάδας (Κόρινθος 1822) και ένα κείμενο της Πελοποννησιακής Γερουσίας (1822) εκφράζουν τη διάχυτη αισιοδοξία για τη συμβολή του Διαφωτισμού στην αναγέννηση του μαχόμενου έθνους. Στα 1824 η Βουλή του αγωνιζόμενου Έθνους προχωρεί στη διατύπωση των ευχών της για το γενικότερο εκπαιδευτικό σχήμα της Χώρας. Έτσι η γενιά του '21 προσανατολίζεται σε εκπαιδευτικό σύστημα με τρεις βαθμίδες (κατώτερη, μέση και ανώτερη), στην πρώτη από τις οποίες η παιδεία θα παρέχεται δωρεάν και υποχρεωτικά.

Τα πρώτα όμως συστηματικά εκπαιδευτικά μέτρα θα τα λάβει ο Καποδίστριας ιδρύοντας Ορφανοτροφείο και Διδασκαλείο στην Αίγινα, Γεωργική Σχολή στην Τίρυνθα, Στρατιωτική Σχολή στο Ναύπλιο και Εκκλησιαστική Σχολή στον Πόρο. Καθιερώνεται και ενθαρρύνεται η αλληλοδιδασκτική μέθοδος. Σε διάταγμα της Αντιβασιλείας (1834) προβλέπεται η ίδρυση Δημοτικών Σχολείων σε όλους τους Δήμους της Επικράτειας και γίνεται λόγος για Διδασκαλείο. Με διάταγμα του Δεκεμβρίου του 1837 προβλέπεται τριετές «Ελληνικόν Σχολείον» και τετραετές «Γυμνάσιο». Τα νέα Αναλυτικά Προγράμματα του 1866 υπερτονίζουν τη σημασία των κλασσικών γλωσσών, αρχαίας ελληνικής και λατινικής (55%), αποδίδουν μεγαλύτερη σημασία στα γαλλικά από όσο στα νέα ελληνικά, την ιστορία και τη φυσική και αγνοούν την πρακτική διδασκαλία οποιουδήποτε τύπου.

Από το 1878 καταργείται η αλληλοδιδασκτική μέθοδος. Το διάταγμα του Σεπτεμβρίου 1887 προβλέπει μια πρόσθετη τάξη «επαναλήψεως» όπου θα συμπληρώνουν τις γνώσεις τους οι προοριζόμενοι για ανώτερες σπουδές.

Με νόμο του 1895 αναδιοργανώνεται η Δημοτική Εκπαίδευση ενώ το Διάταγμα της 30-4-1896 επιτρέπει σε ιδιώτες «ανεγνωρισμένης χρηστότητος» να ιδρύουν νηπιαγωγεία. Από το τέλος του 19ου αιώνα και μετά αρχίζει να δεσπόζει το γλωσσικό πρόβλημα ως μείζον εκπαιδευτικό αλλά και κοινωνικό θέμα.

1900-1964

1913. Προσπάθεια γλωσσοεκπαιδευτικής μεταρρύθμισης με πρόταση για καθιέρωση της δημοτικής. Τελικά τα Νομοσχέδια αποσύρθηκαν «δι' ευθετώτερον χρόνον».

1917. Καθιερώνεται η Δημοτική στο τετρατάξιο Δημοτικό. Τρία χρόνια μετά επανέρχεται η καθαρεύουσα.

1923. Νέα εκπαιδευτικά Νομοσχέδια και μέτρα. Ξαναγυρίζει η Δημοτική στα καινούργια αναγνωστικά. Αναδιοργανώνονται τα Διδασκαλεία. Το Κράτος αναλαμβάνει οριστικά τη δαπάνη για τη Δημοτική Εκπαίδευση.

1924. Με την ανακήρυξη της Δημοκρατίας υιοθετείται προοδευτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα που τελικά δεν πραγματοποιείται για λόγους οικονομικούς.

1929. Θετικά μέτρα που αφορούν την οργάνωση της παιδείας: Καθιερώνεται δτάξιο Δημοτικό και δτάξιο Γυμνάσιο, μέτρα για την προσχολική εκπαίδευση, τον αναλφαβητισμό και την τεχνική παιδεία.

1959. Αναγνωρίζεται η χρησιμότητα της Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Υπάγονται στο Υπουργείο Παιδείας οι Τεχνικές Επαγγελματικές Σχολές. Ιδρύονται παράλληλα με το Κλασικό Γυμνάσιο, Γυμνάσια Γεωργικά, Οικονομικά, Τεχνικά, Ναυτικά, Βιομηχανικά. Όμως πρέπει να λεχθεί ότι παρά τα θετικά μέτρα, το πνεύμα της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης δεν μπόρεσε να διαποτίσει το γενικότερο εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Τέλος στα μέτρα του 1959 δεν υπήρχε πρόνοια για την Προσχολική και Δημοτική Εκπαίδευση.

Το 1964 άρχισε η Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση με το Ν.Δ. 4379 και με προγραμματισμό να συμπληρωθεί με άλλα Νομοθετήματα.

Ήταν μια συστηματική προσπάθεια αλλαγής του πνεύματος που κυριαρχούσε στην Παιδεία μας τα προηγούμενα 150 χρόνια. Πνεύμα διαφορετικό από το καθιερωμένο με πολλά ριζοσπαστικά στοιχεία: Δωρεάν παιδεία, επέκταση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, καθιέρωση της Δημοτικής, Ακαδημαϊκό Απολυτήριο, Ίδρυση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών από μετάφραση, «Κατ' επιλογήν μαθήματα», αύξηση των ωρών διδασκαλίας των Νέων Ελληνικών, κλπ.

Εμπνευστής της μεταρρύθμισης αυτής ο Ε. Παπανούτσος.

Να πως περιγράφει ο ίδιος τις αρχές πάνω στις οποίες στηρίχθηκε:

«Ο Επίκουρος έκαμε το εγκώμιο των Αρχαίων Αθηναίων λέγοντας ότι αυτοί μόνοι ανάμεσα στους άλλους λαούς αγαπούσαν να χτίζουν όχι σπίτια μεγάλα αλλά μεγάλες ψυ-

χές. Θα πλάσουμε ανθρώπους που θα μπορούν με τη γνώση να ελευθερωθούν από τα είδωλα του ψεύδους και με το χαρακτήρα τους να νικήσουν τις δυσκολίες της ζωής.

Δύο βασικές αρχές προβάλλονται απ' αυτή τη θέση:

- (α) Η ημιμάθεια και όχι η αμάθεια είναι ο μεγαλύτερος κίνδυνος για το άτομο και την κοινωνία. Τη νόσο αυτή μπορούμε να την γιατρέψουμε μ' ένα και μόνο φάρμακο: Να ριχτούμε πιο πολύ στην Επιστήμη, να καλλιεργήσουμε ακόμα περισσότερο το πνεύμα μας, να εκπαιδευτούμε βαθειά.
- (β) Δεν πρέπει να λογαριάζουμε τις υλικές θυσίες όταν θέλουμε να αναπτύξουμε την εκπαίδευσή μας. Η παιδεία — όλοι το ξέρουμε — είναι πράγμα που κοστίζει ακριβά. Είμαστε αναγκασμένοι να ξοδεύουμε πολλά χρήματα για να αποκτήσουμε ευρύχωρα και άνετα Σχολικά Κτίρια, επαρκή εξοπλισμό, διδακτικά στελέχη άξια του ονόματός τους. Από το άλλο πάλι καμιά φτώχη χώρα δεν μπορεί να επιτρέψει στον εαυτό της την πολυτέλεια να παραμελήσει τη μόρφωση των παιδιών της. Γιατί τότε θα βυθιστεί στην αθλιότητα και τη βαρβαρότητα. Από όλες τις επενδύσεις η εκπαίδευση έχει τη μεγαλύτερη και προπάντων την πιο σίγουρη απόδοση».

Όμως η εξέλιξη των πολιτικών πραγμάτων, ανέκοψε την προοδευτική πορεία που ξεκίνησε και στέρησε την παιδεία από πολλές θετικές κατακτήσεις.

Έτσι φτάσαμε στο 1974, μετά την αποκατάσταση της Δημοκρατίας, με τη διαπίστωση πως όσα κατά καιρούς νομοθετήθηκαν και παρουσιάστηκαν ως εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις ή δεν απέβλεπαν σε ριζικές αλλαγές ή, αν και νομοθετήθηκαν σωστά και απέβλεπαν σε μια προοδευτική και εκσυγχρονισμένη παιδεία, δεν μπόρεσαν να παραμείνουν ως μόνη και ενιαία χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

Η εξέλιξη αυτή της Γενικής Παιδείας είχε ως αποτέλεσμα να οξύνει πολύ περισσότερο ένα φαινόμενο όχι μόνο Ελληνικό αλλά και άλλων χωρών της Ευρώπης τα τελευταία χρόνια μετά τον δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Υπάρχει διάχυτο το αίσθημα και η ανησυχία πως τα παιδιά μας δεν ευδοκιμούν εύκολα στην σημερινή κοινωνία όπως αυτή έχει διαμορφωθεί, και για την αποτυχία τους αυτή φταίει η απροσάρμοστη στους σημερινούς όρους ζωής εκπαίδευσή τους.

Στον τόπο μας, όπως προανάφερα, το συναίσθημα αυτό, ιδιαίτερα τις τελευταίες δεκαετίες είναι πάρα πολύ έντονο και καθόλου αδικαιολόγητο, γιατί πέρα από τις σπουδές τους υπάρχει και το πρόβλημα της δυσκολίας της συνέχισης της μόρφωσής τους μετά τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευσή τους.

Ας μη ξεχνούμε πως κάθε χρόνο μετά από τα αποτελέσματα των Γενικών εξετάσεων

κορυφώνεται στο μέγιστο η ανησυχία και η απελπισία του μεγαλύτερου ποσοστού των αποφοίτων της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και των οικογενειών τους.

Έτσι, περισσότερο παρά ποτέ είχε καταστεί συνείδηση της Πολιτείας ότι μοναδική απάντηση στο πρόβλημα είναι η σωστή Παιδεία. Δηλαδή, η οργάνωση του εκπαιδευτικού μας συστήματος με βάση τις σημερινές απαιτήσεις και ιδιαίτερα η ανάπτυξη μέσα σ' αυτή της Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Για το τελευταίο αυτό πρέπει να τονιστεί πως η χώρα μας παρουσίαζε την εποχή εκείνη την μικρότερη ροή του μαθητικού δυναμικού προς την Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση από όλες τις χώρες της Ευρώπης. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα στοιχεία της επετηρίδας της UNESCO 1974, ο μέσος όρος για τις χώρες της Ευρώπης της αναλογίας του μαθητικού δυναμικού ήταν 55% στην Τ.Ε.Ε. και 45% για τη Γενική Εκπαίδευση. Στην Ελλάδα από ανάλυση των δεδομένων του σχολικού έτους 1975-76 με τρόπο ώστε αυτά να είναι συγκρίσιμα με τα αντίστοιχα των Ευρωπαϊκών χωρών, προκύπτει ότι το σύνολο του μαθητικού δυναμικού της Τ.Ε.Ε. και των δύο βαθμίδων (κατωτέρας και μέσης) που αντιστοιχούν στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση ήταν μικρότερο του 15% (περίπου 13,6%) μικρότερο και από το ποσοστό της Τουρκίας, που, την εποχή εκείνη με 17% ήταν το χαμηλότερο από τα αντίστοιχα ποσοστά όλων των άλλων Ευρωπαϊκών χωρών.

Στην ικανοποίηση ακριβώς της απαίτησης για τον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού μας συστήματος απέβλεπε η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1976 τα βασικά στοιχεία της οποίας ήταν:

- Καθιέρωση της 9ετούς υποχρεωτικής εκπαίδευσης που περιλαμβάνει εξαετές Δημοτικό Σχολείο και τριετές Γυμνάσιο χωρίς εισαγωγικές εξετάσεις.
- Θέσπιση τριετούς Λυκείου με εισαγωγικές εξετάσεις.
- Διδασκαλία της αρχαίας Ελληνικής Κληρονομιάς από δόκιμες μεταφράσεις.
- Συστηματική καλλιέργεια των Κλασικών Σπουδών με την ίδρυση προτύπων Κλασικών Λυκείων.
- Εισαγωγή νέων θεσμών στα σχολεία όπως είναι η διδασκαλία των τεχνολογικών μαθημάτων, ο Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός, οι πολιτιστικές, και αθλητικές δραστηριότητες, η εκπαιδευτική τηλεόραση, κ.λπ.
- Επέκταση της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών λειτουργών (σχολές ΣΕΛΜΕ και ΣΕΛΔΕ).
- Αλλαγή του συστήματος επιλογής των σπουδαστών για τα Ανώτερα και Ανώτατα

Εκπαιδευτικά Ιδρύματα με την καθιέρωση των μαθημάτων επιλογής στη δευτέρα και τρίτη τάξη των Λυκείων και του θεσμού των Πανελληνίων εξετάσεων στις τάξεις αυτές.

- Ίδρυση του Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως (ΚΕΜΕ) ως ανεξάρτητης Δημόσιας Υπηρεσίας που υπάγεται απ' ευθείας στον Υπουργό Παιδείας.
- Πρέπει τέλος να τονισθεί η έντονη στροφή προς την Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση με τη συστηματική οργάνωσή της στις ακόλουθες βαθμίδες:
 - (α) Τεχνικές και Επαγγελματικές Σχολές Νέου Τύπου μετά το Γυμνάσιο χωρίς εισαγωγικές εξετάσεις διάρκειας 1-2 ετών.
 - (β) Τριετές Τεχνικό ή Επαγγελματικό Λύκειο με εισαγωγικές εξετάσεις μετά το Γυμνάσιο.
 - (γ) Ανώτερες Τεχνικές και Επαγγελματικές Σχολές (ΚΑΤΕΕ) με εισαγωγικές εξετάσεις μετά το Λύκειο.

Η ιστορία των εκπαιδευτικών πραγμάτων στη χώρα μας διδάσκει πως όλες οι προσπάθειες για εκπαιδευτική μεταρρύθμιση ξεκίνησαν ως έκφραση πολιτικής βούλησης, που έδωσε τη γενική κατεύθυνση, προσδιόρισε τις αξίες και τα πλαίσια μέσα στα οποία πρέπει να λειτουργήσει το εκπαιδευτικό μας σύστημα. Μ' αυτό το πνεύμα έγινε η μεταρρύθμιση του 1976 και με το ίδιο πνεύμα έγιναν και οι αλλαγές στο εκπαιδευτικό μας σύστημα μετά το 1982 με σειρά νομοθετημάτων και με βασικό Νόμο τον 1566/1985.

Οι πρόσφατες αυτές αλλαγές κάλυψαν την Γενική, την Τεχνική και Επαγγελματική και την Ειδική Εκπαίδευση με τρόπο ώστε οι σκοποί της εκπαίδευσης να προσδιοριστούν ευρύτερα και να διατυπωθούν αναλυτικότερα.

- Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην οργάνωση και λειτουργία των σχολείων και στα θέματα τα σχετικά με το διδακτικό προσωπικό.
- Θεσπίστηκε ο θεσμός των Σχολικών Συμβούλων που αντικατέστησαν τους Γενικούς Επιθεωρητές της Εκπαίδευσης.
- Επανιδρύθηκε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο με αυξημένες αρμοδιότητες.
- Θεσμοθετήθηκαν τα Ενιαία Πολυκλαδικά Λύκεια.
- Καθιερώθηκε το νέο σύστημα των Γενικών Εξετάσεων εισαγωγής στα ανώτερα και ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα.
- Καθιερώθηκε νέο σύστημα επιμόρφωσης και μετεκπαίδευσης των εκπαιδευτικών.
- Οργανώθηκε σε νέα βάση ο Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός.

- Θεσπίστηκαν τα Μεταλυκειακά Προπαρασκευαστικά Κέντρα.
- Καθορίστηκαν λεπτομερειακά οι αρμοδιότητες και υποχρεώσεις των οργάνων της πολιτείας, της τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και των άλλων φορέων που έχουν θεσμοθετηθεί για τη λήψη των μέτρων που αποβλέπουν στη σωστή λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος.

Το σύνολο των μέτρων αυτών και ιδιαίτερα ο Νόμος 1566/85 αποτελούν ένα φιλόδοξο αλλά και ρεαλιστικό πλαίσιο που αξιοποιεί τις μεταρρυθμίσεις του πρόσφατου παρελθόντος και ταυτόχρονα τις εμπλουτίζει με σημαντικές καινοτομίες που μπορούν να διευρύνουν τους στόχους και να εξυψώσουν την στάθμη της εκπαίδευσής μας με την προϋπόθεση βέβαια ότι, θα μετουσιωθεί σωστά σε πράξη η δυναμική του περιεχομένου τους.

Κυρίες και Κύριοι,

Είναι γεγονός αναμφισβήτητο πως η Γενική μας εκπαίδευση παρουσιάζει σήμερα βασικές αδυναμίες.

Οι σημαντικότερες αδυναμίες αυτές και μετά την εφαρμογή των πρόσφατων εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων είναι:

Η σημαντική υστέρηση στην ανάπτυξη και διεύρυνση της Δευτεροβάθμιας Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, και

Η συνέχιση με διαρκώς εντονότερο ρυθμό του μονόδρομου Δημοτικό-Γυμνάσιο-Λύκειο-Πανεπιστήμιο.

Πρέπει να ομολογήσουμε πως, παρά τα θετικά μέτρα που θεσμοθετήθηκαν από τις πρόσφατες μεταρρυθμίσεις οι οποίες όπως αναφέρθηκε απέβλεπαν στην αύξηση της ροής του μαθητικού δυναμικού της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης προς την Τεχνική-Επαγγελματική εκπαίδευση, ο στόχος δεν επετεύχθη.

Σήμερα τα δεδομένα αποδεικνύουν ότι η ροή αυτή εξακολουθεί να είναι σε πολύ χαμηλά επίπεδα.

Στους πίνακες που επισυνάπτονται παρέχονται: η διάρθρωση του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και στατιστικά στοιχεία (1986) της Γενικής Εκπαίδευσης Δημόσιας και Ιδιωτικής (Προσχολικής, Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Γενικής και Τεχνικής-Επαγγελματικής).

Για να αντιμετωπισθεί η κατάσταση αυτή, εκτός από την αξιοποίηση των Νομοθετικών μέτρων που υπάρχουν, θα πρέπει:

Να διευρυνθεί ακόμη περισσότερο και σε σύγχρονη βάση στο Γυμνάσιο ο Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός, και να εισαχθεί η διδασκαλία του μαθήματος τεχνολογίας με τις απαραίτητες τεχνικές γνώσεις, έτσι ώστε το Γυμνάσιο που αποτελεί το τελευταίο Τμήμα της υποχρεωτικής εκπαίδευσης να αποκτήσει τον χαρακτήρα του ως Σχολείου Γενικής μόρφωσης και επαγγελματικού Προσανατολισμού καθώς επίσης των απαραίτητων για τη ζωή τεχνικών εμπειριών. Ιδιαίτερα πρέπει να γίνει αυστηρός και σαφής καθορισμός των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων της Δευτεροβάθμιας Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, με βάση τον Προγραμματισμό και τις πραγματικές ανάγκες της χώρας. Το θέμα εκκρεμεί από πολλά χρόνια και είναι βέβαια πάρα πολύ δύσκολο, γιατί εξαρτάται από τις διαμορφωμένες μέχρι σήμερα καταστάσεις.

Παρά το γεγονός όμως αυτό πρέπει να ληφθούν σύντομα συγκεκριμένα μέτρα που θα καθορίζουν την εισαγωγή και την εξέλιξη των αποφοίτων της Δευτεροβάθμιας Τεχνικής-Επαγγελματικής Εκπαίδευσης στις Δημόσιες Υπηρεσίες και Οργανισμούς και την κατοχύρωσή τους ως ελεύθερων επαγγελματιών.

Χωρίς την εξασφάλιση που μόνο τα συγκεκριμένα αυτά μέτρα μπορεί να τους προσφέρουν, οι μαθητές της Δευτεροβάθμιας Τεχνικής-Επαγγελματικής Εκπαίδευσης βλέπουν τις σπουδές τους να καταλήγουν σε αδιέξοδο, με αποτέλεσμα η συντριπτική πλειοψηφία τους να κατευθύνεται προς τις Γενικές εξετάσεις για τις ανώτερες και ανώτατες Σχολές. Έτσι αυτόματα περιορίζεται και η ροή των αποφοίτων του Γυμνασίου προς τη Δευτεροβάθμια Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση. Ελπίζω πάντως ότι η διαδικασία η οποία άρχισε πρόσφατα από το Υπουργείο Παιδείας για την έκδοση των διαταγμάτων των σχετικών με τον καθορισμό αυτών των επαγγελματικών δικαιωμάτων να ολοκληρωθεί σύντομα.

Πέρα όμως από τους ουσιαστικούς αυτούς λόγους που οδηγούν στην ανάσχεση της ροής προς τη Δευτεροβάθμια Τεχνική-Επαγγελματική Εκπαίδευση υπάρχουν στον τόπο μας σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό και ψυχολογικοί και κοινωνικοί λόγοι. Το όνειρο των γονιών να σπουδάσει το παιδί τους και να γίνει οπωσδήποτε επιστήμονας, πρέπει να εκλείψει. Και αυτό θα γίνει μόνον όταν οι γονείς θα καταλάβουν το συμφέρον των παιδιών τους, όταν και οι ίδιοι ενημερωθούν σωστά για τις δυνατότητες της Τεχνικής-Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της εκπαίδευσης των παιδιών τους ανεπηρέαστοι από ψυχολογικά κατάλοιπα.

Χρειάζεται περισσότερο οργανωμένη από πλευράς του Κράτους προσπάθεια, με τη βοήθεια των μαζικών μέσων επικοινωνίας, για να καταπολεμηθούν όλοι αυτοί οι ψυχολογικοί και κοινωνικοί παράγοντες.

Δυστυχώς δεν έχει γίνει ακόμα συνείδηση στον τόπο μας πως η αξιοπρέπεια του αν-

θρώπου, η ανθρωπιά του, η κοινωνική του αξία δεν πρέπει να καθορίζονται αφού δεν καθορίζονται, από το Πτυχίο της Ανώτατης Σχολής. Αντίθετη άποψη σημαίνει ανωριμότητα.

Η υστέρηση λοιπόν, της ροής προς την Τεχνική-Επαγγελματική Εκπαίδευση, έχει άμεση συνέπεια τη συνέχιση και επαύξηση της ροής προς το μονόδρομο που οδηγεί από το Δημοτικό στα Πανεπιστήμια.

Εφ' όσον θα συνεχίζεται ο μονόδρομος αυτός, η Γενική μας Εκπαίδευση δεν πρόκειται να σταματήσει να λειτουργεί ως προπαρασκευαστικό στάδιο για την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, με αποτέλεσμα τη στέρηση της κοινωνίας από το απαιτούμενο ειδικευμένο τεχνικό προσωπικό.

Πέρα όμως από το σημαντικό αυτό πρόβλημα η Γενική μας Εκπαίδευση αντιμετωπίζει και σειρά από άλλα δυσεπίλυτα προβλήματα.

Παράδειγμα τα προβλήματα που προέρχονται από το επίπεδο λειτουργίας πολλών σχολικών μονάδων, όπως π.χ. ο πολύ μεγάλος αριθμός δημοτικών σχολείων τα οποία λειτουργούν με λιγότερους από 15 μαθητές συνολικά στις έξι τάξεις και με ένα μόνο διδάσκαλο (μονοθέσια). Το γεγονός αυτό έχει πολύ μεγάλες επιπτώσεις στη μόρφωση των παιδιών στα πρώτα 6 σημαντικά χρόνια της εκπαίδευσής τους. Το πρόβλημα είναι δυσεπίλυτο εξαιτίας κοινωνικών βασικά λόγων που εμποδίζουν τη συνένωση των ατροφικών αυτών σχολείων. Ανάλογο φαινόμενο υπάρχει και σε σημαντικό αριθμό Γυμνασίων και Λυκείων.

Υπάρχει επίσης το σημαντικό πρόβλημα του περιορισμένου χρόνου λειτουργίας των Σχολείων, πρόβλημα παλαιό στον τόπο μας που έχει οξυνθεί πάρα πολύ τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα μετά την καθιέρωση της αργίας του Σαββάτου.

Επιτρέψατέ μου να σταθώ λίγο στο πρόβλημα αυτό και να αναφερθώ σε ορισμένα ποσοτικά στοιχεία που αφορούν στις βαθμίδες της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Με βάση τα στοιχεία της UNESCO (1986) τα οποία αναφέρονται στη διάρκεια της διδασκαλίας σε εβδομαδιαίες ώρες στις δύο βαθμίδες της υποχρεωτικής εκπαίδευσης (Δημοτικό και Γυμνάσιο) σε 27 χώρες της Ευρώπης προκύπτουν τα εξής:

Μέσος όρος ωρών διδασκαλίας την εβδομάδα στις χώρες της Ευρώπης (συμπεριλαμβανόμενης και της Ελλάδας) είναι:

Στο Δημοτικό 22,4 ώρες. Στο Γυμνάσιο 27,5 ώρες:

Αντίστοιχες ώρες διδασκαλίας στην Ελλάδα:

Στο Δημοτικό 18,2 ώρες. Στο Γυμνάσιο 22,5 ώρες.

Δηλαδή στο Δημοτικό έχουμε 4,2 ώρες λιγότερες την εβδομάδα (18,75%) και στο Γυμνάσιο 5 ώρες λιγότερες (18,18%).

Αν οι διαφορές αυτές αναχθούν στο σύνολο των εργασίμων ωρών του σχολικού έτους μεταφράζονται σε 125 περίπου λιγότερες ώρες για το Δημοτικό και 150 ώρες για το Γυμνάσιο. Και όλα αυτά βέβαια με την προϋπόθεση πως πέρα από τις κανονικές αργίες, η λειτουργία των σχολείων θα είναι κανονική, πράγμα που συνήθως δεν συμβαίνει στον τόπο μας.

Τα προβλήματα αυτά που ανέφερα, όπως και άλλα τα οποία είναι γνωστά, γιατί αποτελούν αντικείμενο συχνής αντιπαράθεσης και προβληματισμού, ανήκουν στην κατηγορία εκείνη των προβλημάτων των οποίων η σωστή επίλυση δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί παρά μόνο μέσα από συναινετικές διαδικασίες.

Είναι γεγονός αναμφισβήτητο ότι τουλάχιστο από το 1974 η εκάστοτε πολιτική ηγεσία του τόπου πρότεινε συναινετικό διάλογο για τα θέματα της εκπαίδευσης με σκοπό τη διαμόρφωση στον ευαίσθητο χώρο της παιδείας μιας αν όχι καθολικά αποδεκτής τουλάχιστο κατά δυνατό ευρύτερης αποδοχής πολιτικής παιδείας, μέσα από τη διαδικασία σε μόνιμη βάση του ουσιαστικού διαλόγου στα δυσεπίλυτα θέματα της εκπαίδευσής μας.

Παράδειγμα ο διάλογος για τη γλώσσα που ξεκίνησε με πρωτοβουλία του Υπουργού Παιδείας κ. Τρίτση. Όσο ζωνόρως και αν υπήρξε ο τόνος του και όποια αποτελέσματα και αν δώσει, δείχνει παραστατικά ότι η πολιτεία πρέπει να έχει μια δυναμική σύλληψη των εκπαιδευτικών προβλημάτων και να αντιμετωπίζει την επίλυσή τους μέσα από τις δημοκρατικές διαδικασίες του Δημόσιου διαλόγου και της ευρύτερης συναίνεσης.

Κυρίες και Κύριοι,

Είναι απόλυτα βέβαιο πως μόνο η προσέγγιση με τα Ευρωπαϊκά δεδομένα της ροής της Τ.Ε.Ε. δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και η επίλυση των σημερινών προβλημάτων της παιδείας μας θα μας επιτρέψει να ακολουθήσουμε τις ανακατατάξεις και αναθεωρήσεις του συστήματος εκπαίδευσης που επιβάλλουν οι απαιτήσεις του μέλλοντος όπως αυτές διαμορφώνονται από την μέχρι σήμερα εμπειρία των εκπαιδευτικά προηγμένων λαών.

Συγκεκριμένα τα τελευταία 20 χρόνια έγιναν σε διάφορες χώρες διαδοχικά σημαντικές μεταρρυθμίσεις στα εκπαιδευτικά τους προγράμματα, γιατί οι παλαιότερες εκπαιδευτικές δομές δεν ανταποκρίνονται στις σύγχρονες κοινωνικές ανάγκες και δεν παρέχουν τις ίδιες ευκαιρίες για μόρφωση σ' όλες τις κατηγορίες του πληθυσμού.

Από όλες αυτές τις εμπειρίες προκύπτουν μερικά βασικά συμπεράσματα:

Κατ' αρχήν η μόρφωση πρέπει να είναι μια συνεχής διαδικασία ζωής της οποίας η σχολική είναι μόνο ένα μικρό αλλά αναγκαίο τμήμα. Ολοκληρωμένη σχολική εκπαίδευση σημαίνει για όλους ότι η μόρφωση έχει αρχίσει αλλά δεν έχει τελειώσει.

Ιδιαίτερα για την υποχρεωτική εκπαίδευση ο ρόλος της είναι να μην προετοιμάζει τον μαθητή για πιο προχωρημένα και εξειδικευμένα επίπεδα μόρφωσης αλλά για τη συνέχιση της μάθησης στην ενήλικη ζωή. Είναι η μόνη εκπαίδευση που είναι υποχρεωτική για όλους και πρέπει να είναι η ίδια για όλους.

Η Γενική Παιδεία πρέπει να αποβλέπει στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του ατόμου με τη σύμμετρη και αρμονική διανοητική ηθική, φυσική και αισθητική καλλιέργειά του ενώ παράλληλα να το προετοιμάζει για την ένταξή του στο κοινωνικό σύνολο.

Έτσι βασικός στόχος της παιδείας στο άμεσο μέλλον πρέπει να είναι η τόνωση της ανθρωπιστικής παιδείας με παράλληλη ανάπτυξη της τεχνικής εκπαίδευσης. Αντίθετα με το παρελθόν σήμερα επικρατεί καθολικά η άποψη πως δεν υπάρχει αντίθεση ανάμεσα στην ανθρωπιστική και την τεχνική εκπαίδευση. Δεν μπορεί να υπάρξει Γενική Παιδεία που να μην μεταδίδει τόσο την πνευματική ενόραση όσο και τις πρακτικές γνώσεις. Η παράλληλη ανάπτυξη και βαθύτερη συνένωση των δύο ευνοεί τόσο τη μια όσο και την άλλη.

Το πρόβλημα είναι η έκταση των γνώσεων που πρέπει αλλά και που μπορεί να πάρει από το σχολείο ο σημερινά μορφωμένος άνθρωπος. Στην εποχή μας ο χώρος του επιστητού έχει τόσο πολύ διευρυνθεί, ώστε ο στόχος της κάλυψης όλου του χώρου αυτού από τη γενική εκπαίδευση είναι πια ουτοπιστικός.

Επειδή οι επιστημονικές κατακτήσεις και η κοινωνική πραγματικότητα αλλάζουν με αλματώδη ρυθμό, επιβάλλεται η διαρκής επέκταση γνώσεων να αντικατασταθεί από την εμπάθυνση (δηλαδή να αντικατασταθεί η ποσοτική από την ποιοτική γνώση), με τέτοιο τρόπο ώστε να επιτρέψει στην εκπαίδευση να καταστήσει τον νέο άνθρωπο ικανό να σκέπτεται κριτικά, να ερευνά και να μπορεί να μαθαίνει αδιάκοπα, μέσα από τα οργανωμένα συστήματα πληροφόρησης τα οποία θα έχει στη διάθεσή του διαρκώς ευκολότερα και διαρκώς περισσότερα σ' όλη του τη ζωή.

Το πνεύμα αυτό της παιδείας δεν μπορεί να υλοποιηθεί παρά μόνο με την προοδευτική αλλά και ριζική αλλαγή των προγραμμάτων και των βιβλίων της Γενικής Εκπαίδευσης.

Βασικός στόχος ο περιορισμός των μαθημάτων στα βασικά μαθήματα, στα οποία να περιλαμβάνονται όλα τα συγγενή γνωστικά αντικείμενα καθώς και τα νέα γνωστικά αντικείμενα που επιβάλλεται να συμπεριληφθούν στο πρόγραμμα. Π.χ. τα μαθήματα της Φυσικής, Χημείας και Βιολογίας να ενσωματώνουν τα θέματα της οικολογίας και της προστασίας του περιβάλλοντος.

Επιβάλλεται η συστηματική αναθεώρηση των θετικών μαθημάτων με στόχο τον εκ-

συγχρονισμό τους σύμφωνα με τις σημερινές απαιτήσεις. Ιδιαίτερα δε των μαθηματικών που καλύπτουν σημαντικό τμήμα της βασικής μόρφωσης, και τα οποία θα εξακολουθήσουν να έχουν πρωταρχική θέση στην εκπαίδευση όλων ανεξαιρέτως των μαθητών, σε συνδυασμό με τις νέες τεχνολογίες.

Παράδοξα ο κόσμος τον οποίον ζούμε τείνει να γίνει ολιγότερο μαθηματικός ενώ ταυτόχρονα καθορίζεται διαρκώς και περισσότερο με μαθηματικές εκφράσεις.

Για την πραγματοποίηση των περισσότερων δημιουργικών δραστηριοτήτων μας, χρειάζονται διαρκώς ολιγότερα άτομα. Τα πάντα αυτοματοποιούνται διαρκώς και περισσότερο από τις πιο απλές αριθμητικές πράξεις της καθημερινής ζωής μέχρι τους πολύπλοκους υπολογισμούς στις επιστήμες. Οι υπολογιστές φροντίζουν για όλα. Τα πάντα γίνονται με αφάνταστα μεγαλύτερη ταχύτητα και ακρίβεια από όσο θα μπορούσε να κάμει ο πιο έμπειρος μαθηματικός.

Τα πιο μεγάλα έργα του περασμένου αιώνα (πύργοι, ναοί, γέφυρες, κ.τ.λ.) απαιτούσαν σχετικά λίγα μαθηματικά. Σήμερα η κατασκευή ενός ουρανοξύστη, ενός μεγάλου αεριωθουμένου κ.λπ. απαιτούν πλήθος δεδομένων που παρέχουν οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές και τα πιο τελειοποιημένα μαθηματικά μοντέλα. Η οικονομική μας ζωή σήμερα ελέγχεται από τα μαθηματικά, πράγμα που αποδεικνύεται από τον τεράστιο αριθμό δεδομένων που δημοσιεύονται στον καθημερινό και περιοδικό τύπο και που αφορούν τις επιχειρήσεις και τη βιομηχανία.

Αναμφισβήτητα πρέπει ο νέος αυτός προσανατολισμός να λαμβάνεται υπόψη στη διδασκαλία των μαθηματικών στη δευτερεύουσα εκπαίδευση. Είναι τόση μεγάλη η σημασία των μαθηματικών, μετά την εισαγωγή των ηλεκτρονικών υπολογιστών, ώστε φτάνουν μέχρι το να ταυτίζουν τα μαθηματικά με τα άλλα δύο βασικά αντικείμενα της γνώσης, δηλαδή την ανάγνωση και τη γραφή, που θα πρέπει κατά κάποιον ανάλογο μ' αυτά τρόπο, να εντάξουμε τα μαθηματικά στο σύνολο του εκπαιδευτικού προγράμματος.

Το σημαντικότερο όμως πρόβλημα για την παιδεία του μέλλοντος, το οποίο και θα αποτελέσει κεντρικό άξονά της, συνίσταται στην εφαρμογή σ' αυτήν των νέων τεχνολογιών της πληροφόρησης.

Οι νέες τεχνολογίες είναι η τηλεόραση, η τεχνική του VIDEO και κυρίως η πληροφορική, που έχει εισχωρήσει στη ζωή μας με υπόβαθρο τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές.

Όλες αυτές οι τεχνολογίες έχουν ως σκοπό την από διαφορετική σκοπιά η καθεμιά, συλλογή, δόμηση και επεξεργασία της ευρύτερης έννοιας της πληροφορίας.

Το μείζον πρόβλημα της εκπαίδευσης σήμερα, είναι ακριβώς ο τρόπος με τον οποίο οι νέες τεχνολογίες της πληροφόρησης θα ενσωματωθούν στον προγραμματισμό της εκπαίδευσης.

Είναι γενικώς αποδεκτό το γεγονός ότι ο τρόπος με τον οποίο θα ενσωματωθεί η πληροφορική με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές στην εκπαίδευση και ιδιαίτερα των μικρών παιδιών θα είναι καθοριστικός για την πνευματική ανάπτυξή τους και για την εξέλιξη της κοινωνίας και της τεχνολογίας.

Όπως είναι γνωστό πολλές χώρες, ιδιαίτερα τα τελευταία 10 χρόνια έχουν εισαγάγει την πληροφορική στη Γενική Εκπαίδευση, τόσο σε πειραματική, όσο και σε ευρύτερη κλίμακα.

Τα παρακάτω συμπεράσματα της μέχρι σήμερα εμπειρίας των εφαρμογών αυτών είναι πάρα πολύ σημαντικά και χρήσιμα.

— Παρόλον ότι οι νέες τεχνολογίες έχουν από πολύ καιρό μπει στη ζωή μας, δεν συνέβη το ίδιο και στην εκπαίδευση. Η μόνη που μπήκε, πρόσφατα, σ' αυτήν είναι η πληροφορική, και αυτή με λανθασμένο τρόπο. Τα περισσότερα κράτη συμφωνούν ότι δεν πρέπει να μιλούμε για εισαγωγή της πληροφορικής στα σχολεία αλλά για εισαγωγής σ' αυτά των νέων τεχνολογιών της πληροφορίας.

Σε ό,τι αφορά τη χρήση των τεχνολογιών αυτών, για τη διδασκαλία άλλων γνωστικών αντικειμένων, αυτή θα πρέπει να είναι ενιαία δηλαδή τυποποιημένη ανεξάρτητα από το γνωστικό αντικείμενο που χρησιμοποιείται και έχει επίσης μεγάλη σημασία ο συνδυασμός της πληροφορικής με τις άλλες τεχνολογίες (τηλεόραση, VIDEO, κ.λπ.).

Ιδιαίτερα η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών στα Δημοτικά σχολεία θα πρέπει να αποβλέπει στην αύξηση των δεξιοτήτων του παιδιού και όχι να το προσανατολίζει στην επίλυση προβλημάτων. Σημαντική είναι η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών στην προσχολική εκπαίδευση.

Η εισαγωγή της πληροφορικής ως γνωστικού αντικειμένου πρέπει να μπει στις προχωρημένες τάξεις της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με ριζικά διαφορετικό τρόπο από αυτόν που γίνεται σήμερα.

Θα πρέπει να δίνονται στο μαθητή τα θεωρητικά εφόδια της πληροφορικής που θα του επιτρέψουν την ανάπτυξη της κριτικής και αναλυτικής σκέψης στην οριοθέτηση, τυποποίηση και μεθόδευση λύσης των προβλημάτων. Η εφαρμογή των στον Ηλεκτρονικό Υπολογιστή έρχεται μετά.

Πρωταρχικό μέλημα είναι η εκπαίδευση των διδασκόντων στις βασικές θεωρίες της πληροφορικής. Μόνο η σωστή συνεργασία σοβαρά εναισθητοποιημένων διδασκόντων στην πληροφορική και των ειδικών της κάθε επιστήμης είναι ικανή να οριοθετήσει το αντικείμενο της διδασκαλίας στα σχολεία, δηλαδή τη διαμόρφωση του προγράμματος και των βασικών βιβλίων της εφαρμογής του.

Για κάθε κράτος, και αυτό είναι γενικό συμπέρασμα, πρέπει να σχεδιαστεί εθνικό πρόγραμμα εφαρμογής των νέων τεχνολογιών της πληροφορίας στην εκπαίδευση και ως ανεξάρτητου γνωστικού αντικειμένου αλλά και ως εργαλείου εκμάθησης άλλων γνωστικών αντικειμένων. Στο πρόγραμμα αυτό πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη οι κοινωνικές ιδιαιτερότητες κάθε χώρας, ενώ ταυτόχρονα πρέπει να έχει ως γνώμονα το γεγονός ότι αυτό που σχεδιάζει ίσως σε λίγα χρόνια να είναι τελείως ξεπερασμένο.

Το γεγονός αυτό έχει ως συνέπεια να αποκτά ιδιαίτερη σημασία στον Προγραμματισμό η συνεχής μετεκπαίδευση των καθηγητών, αφού το πρόγραμμα καλείται να δώσει εκπαιδευτική ταυτότητα για μια εποχή (μετά από 10-20 χρόνια) για την οποία δεν έχουμε σημαντικές προσλαμβανουσες παραστάσεις.

Δεν πρέπει να ξεχνούμε ότι εκπαιδεύουμε αυτή τη στιγμή παιδιά που γεννήθηκαν μαζί με τον πιο διαδεδομένο σήμερα μικροϋπολογιστή. Τα παιδιά αυτά θα δραστηριοποιηθούν επαγγελματικά μέσα στα πρώτα 40 χρόνια του 21ου αιώνα, εποχή για την οποία οι επιστημονικές προβλέψεις δεν μπορούν να δώσουν μια σαφή εικόνα, εκτός από τη βεβαιότητα ότι η μόρφωση θα βελτιώνεται και θα επεκτείνεται με την αποφασιστική συμμετοχή στη διαδικασία της εκπαίδευσης των νέων κάθε φορά τεχνολογιών της πληροφόρησης.

Κυρίες και Κύριοι,

Η βελτίωση της Γενικής Εκπαίδευσης πρέπει να περιλαμβάνει και άλλους δύο βασικούς στόχους:

Ο πρώτος είναι η διαφύλαξη της Ειρήνης που σήμερα αποτελεί το μείζον πρόβλημα της ανθρωπότητας. Το σχολείο μέσα από το οποίο περνούν και μορφώνονται όλοι οι νέοι, μπορεί και πρέπει να έχει σημαντικό ρόλο στην καλλιέργεια του πνεύματος της ειρήνης. Και είναι χαρακτηριστική η πρόταση-απόφαση της UNESCO: «Η εκπαίδευση οφείλει να βοηθήσει το άτομο να αντιληφθεί και να επωμισθεί τις ευθύνες που του επιβάλλονται για τη διαφύλαξη της ειρήνης».

Ο δεύτερος στόχος είναι να συμβάλει στη διατήρηση των Δημοκρατικών μας θεσμών οι οποίοι είναι πολύ πρόσφατη κατάκτηση και απαιτούν φροντίδα για να προφυλαχθούν και να εδραιωθούν.

Για να αντιμετωπίσει η κοινωνία μας τα τεράστια προβλήματα και τους κινδύνους που την απειλούν χρειάζεται λαό με σύγχρονη μόρφωση.

Στο λαό μας, για την πνευματική και πολιτιστική του κληρονομιά, την καταξιωμένη αγωνιστική παρουσία του στην κατάκτηση και διαφύλαξη των ανθρώπινων ιδανικών, αξίζει μια σύγχρονη παιδεία. Την παιδεία αυτή έχουμε καθήκον να του την προσφέρουμε.

Ο Πρόεδρος της Ακαδημίας κ. **Κωνσταντίνος Μπόνης**, μετά το τέλος της ομιλίας, προσέθεσε τα εξής:

Ευχαριστώ τον συνάδελφο κ. Παύλο Σακελλαρίδη δια την πολύ ενδιαφέρουσαν ομιλίαν του, άλλωστε ο κ. Σακελλαρίδης έχει δεσπόζουσαν θέσιν εις το Υπουργείον Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και γνωρίζει καλώς τα εκπαιδευτικά ζητήματα.

Ως και ο ίδιος διεπίστωσεν, το πρόβλημα, ή τα προβλήματα της παιδείας είναι πολλά, πολυδιάστατα και δύσκολα. Η πείρα μου επί 10ετίας ως διδασκάλου και η συμμετοχή μου το 1956 εις την Επιτροπήν Παιδείας του Υπουργείου Παιδείας, μου έδωσε την ευκαιρίαν να μελετήσω το μέγεθος των προβλημάτων της παιδείας μας εις όλας τας βαθμίδας και με ωδήγησαν εις το συμπέρασμα ότι τρία είναι τα ουσιώδη δια την οργάνωσιν της παιδείας εις την χώραν μας:

Πρώτον: Ο χαρισματικός και ικανός διδάσκαλος, καλώς αμειβόμενος.

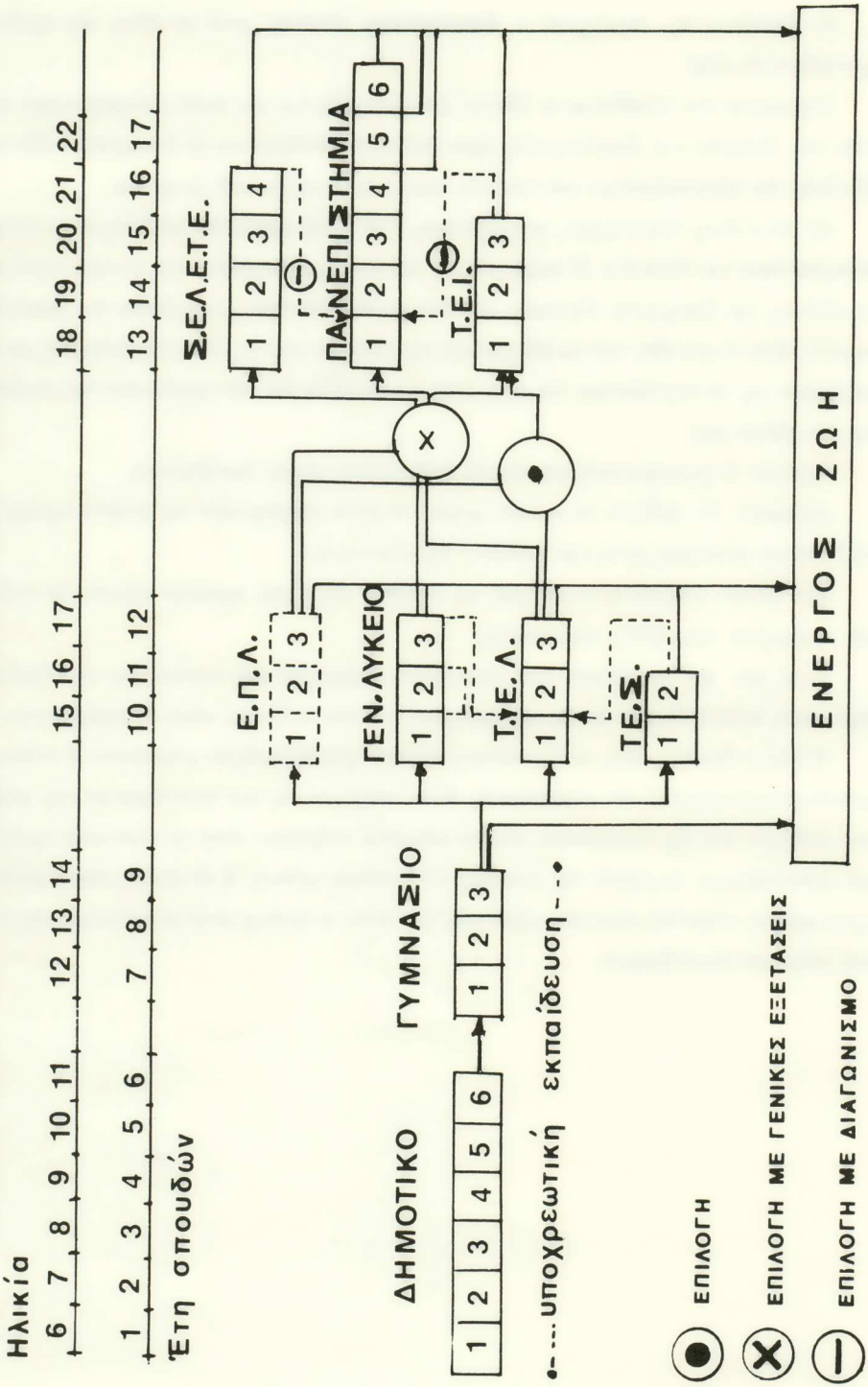
Δεύτερον: Το βιβλίον το οποίον χωρίς να είναι πληθωρικών εις γνώσιν πρέπει να εξελίσσεται αναλόγως προς την πρόοδον της επιστήμης.

Και τρίτον: Ολιγάριθμοι μαθηταί εις εκάστην τάξιν και σχολεία ευάερα και ευήλια και πληρούντα τους όρους της υγιεινής.

Αυτά κατ' εμέ αποτελούν την πρακτικήν εφαρμογήν των επιδιώξεων της παιδείας παρ' ημίν, διότι η θεωρία και αι παιδαγωγικάί μέθοδοι πολλάκις είναι δυσεφάρμοστοι.

Η Μέση Παιδεία, δηλ. το Γυμνάσιον, άλλοτε εχαρακτηρίζετο κλασσικόν ή ανθρωπιστικόν (ουμανιστικόν) και μορφωτικόν, διότι απέβλεπε εις την καλλιέργειαν της ψυχής των μαθητών δια της διαπλάσεως «καλού κάγαθού ανθρώπου κατά τα κλασσικά πρότυπα και αναλογίζομαι το ρητόν της Γραφής: «*Η γνῶσις φυσιοῖ, ή δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ*». Ο έχων αγάπην ασφαλώς είναι και ειρηνικός, εφ' όσον η ειρήνη είναι αποτέλεσμα της αγάπης προς τον συνάνθρωπον.

ΔΙΑΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΤΩΝ ΒΑΘΜΙΔΩΝ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ 1986

(ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ, ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ)

Σύνολο	Σχολικές μονάδες		Διδασκόμενοι	Διδάσκοντες
	Δημόσια Εκπαίδευση	Ιδιωτική Εκπαίδευση		
	16.962	442	1.740.449	86.862
			66.800	

I. ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Νηπιαγωγεία	<u>Δημόσια</u>	<u>Ιδιωτική</u>
Νήπια	5.307	160
Νηπιαγωγοί	147.373	7.509
	7.123	

Ιδιωτική
150
38.448

Δημόσια
8.536
832.433
36.147

Δημοτικά Σχολεία
Μαθητές και Μαθήτριες
Διδάσκαλοι

III. ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ

Γυμνάσια	<u>Δημόσια</u>	<u>Ιδιωτική</u>
Μαθητές και Μαθήτριες	1.608	66
Καθηγητές	413.363	8.811
	21.552	

Ιδιωτική
44
6.030

Δημόσια
947
264.081
15.463

ΛΥΚΕΙΟ
Λύκεια
Μαθητές και Μαθήτριες
Καθηγητές

ΤΕΧΝΙΚΗ - ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σχολικές μονάδες	<u>Δημόσια</u>	<u>Ιδιωτική</u>
Διδασκόμενοι	509	22
Διδάσκοντες	83.199	6.002
	6.577	